なる.

סמג לאוין כב טוש"ע י"ד סיי קמא סעיף א: גדה מייי שם הלכה :טוש"ע שם סעי׳ ב

רבינו חננאל

ואמר רבא מחלוקת ר׳ מאיר וחכמים באנדרטי העשוי בפתח מדינה עבדי ליה אבל בשל כפרים דברי הכל אסורין דלמיפלחינהו עבדי להו וחכ"א אינו אסור אלא מי שיש בידו מקל או מי שיש בידו מקל או צפור או כדור מקל כלו' הוא רודה העולם כולו במקל. צפור שתופס העולם כולו בידו כתפישת צפור. כדור נמי שהעולם כולו כידו כמו כדור עליהן מי שבידו סייף ועטרה וטבעת ותנא דידן סבר סייף כמו לסטים סבר סייף כמו ל בעלמא ולבסוף שאין כוונת עושיהם אלא שלו והעטרה היא עטרת מלכות. טבעת מעיקרא . סבור אישתימא פירוש אישתימא אפוטרופא הממונה על האוצרות וחותם נקרא אישתימא ובסוף ראו כי כוונתם כי חותם על כל אדם אפילו צרור אפי׳ קיסם: בעי רב אשי תופש בידו צואה מאי ועלתה בתיקו: **המוצא** שברי צלמים הרי אלו מותרין אמר שמואל ואפילו שברי עבודת כוכבים מותרין. מצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורין מפני שכיוצא

ובהכי ניחא דנקט הכא באנדרטי של מלכים ולא קאמר באנדרטי ב א ב מיי פייז מהלי סתם וכן משמע בירושלמי דשל מלכים נעבדין יותר דקאמר התם אם דבר ברי שהוא של מלכים ד"ה אסור אם דבר ברי שהוא של שולטנות ד"ה מותר אלא אנן קיימין בסתם ר"מ סבר סתמן של

מלכים וחכ"א סתמן של שולטנות ולפר"ת קשה קלת דכי קאמר לקמן סתמא כר"מ ה"מ למימר סתמא אפילו כרבנן שהרי לא התירו אלא אנדרטי: אמר רבה מחלוקת בשל כפרים

ובו׳. לפוס ריהטא משמע דמוקי פלוגתייהו דר"מ ורבנן בגזרת שאר מקומות אטו אותו מקום והכי פירושו מחלוקת בשל כפרים שהן נעבדין במקומו דגזרינן בכל הכפרים אטו אותו מקום דאף על גב דשאר מקומות לא פלחי להו אלא לנוי עבדי להו אסירי ורבנן לא גזרי שאר מקומות דכפרים אבל בשל כרכים דברי הכל מותרים בכל הכרכים דבכולהו לא עבדי להו אלא לנוי בעלמא ולא גזרינן כרכים אטו כפרים אבל ק"ק הלשון דפריך ושל כפרים מי איכא למ"ד דלנוי עבדי להו ומאי פריד הא ודאי דבין לר"מ בין לרבנן כפרים של שאר מקומות עבדי להו לנוי ולא אסר בהו ר"מ אלא משום דגזר אטו של שאר מקומות ועוד קשה הא דקאמר אבל של כרכים ד"ה לנוי עבדי להו משמע התם מודו תרוייהו דלנוי עבדי להו הא בשל כפרים פליגי אי עבדי לנוי אי למפלחינהו ולימיה דכולהו מודו דבמקומו של ר"מ עבדי להו למפלחינהו והכי ה"ל למימר מחלוקת בשל כפרים ר"מ גזר שאר מקומות אטו אותו מקום ורבנן סברי לא גזרינן אבל בשל כרכים ודאי לנוי

מי איכא למ"ד וכו'. מי שרו רבנן הא ודאי דכפרים למפלחינהו עבדי להו דבני כפר לא עבדי לנוי: סחת כל העולם כולו. לשון גנאי נקיט כלומר שרודה על כל: גדיל כלילי. ג' (אומן שם עטרה):די אישתיימא. שליח הנושא חותם המשלחו:

אמר רבה מחלוקת בשל כפרים אבל בשל כרכים ד"ה מותרין מ"מ לנוי עבדי להו ודכפרים מי איכא למ"ד לנוי קעבדי להו דכפרים ודאי למיפלחינהו עבדי להו אלא אי אתמר הכי אתמר אמר רבה מחלוקת בשל כרכים "אבל בשל כפרים ד"ה אסורים: וחכ"א אינן אסורין וכו': מקל שרודה את עצמו תחת כל העולם כולו כמקל: צפור שתופש את עצמו תחת כל העולם כולו כצפור: כדור שתופש את עצמו תחת כל העולם כולו ככדור תנא שבהוסיפו עליהן םייף עמרה ומבעת סייף מעיקרא סבור לסטים בעלמא ולבסוף סבור שהורג את עצמו תחת כל העולם כולו עמרה מעיקרא סבור גדיל כלילי בעלמא ולבסוף סבור כעמרה למלך? מבעת מעיקרא סבור אישתיימא בעלמא ולבסוף סבור שחותם את עצמו תחת כל העולם כולו למיתה: רבן שמעון בן גמליאל כו': תנא אפילו צרור אפי' קיםם

בותבר' הרי אנו מוסרין. טעמא מפרש בגמ' [ע"ב] דכי הוו שלימים ספק לא עבדום ואת"ל עבדום אימור בטלום לכך שיברום הוי ספק ספיקא ולקולה: שכיולה בהן נעבד. תבנית יד לבדה הן עובדין: גבו' אמר שמואל אפילו שברי עבודם כוכבים. לא תימא שברי ללמים דוקא משום דשמא לא עבדום מעולם אפי׳ כשהיו שלימין כי דאפי׳ שברי עבודת כוכבים שראינום שעבדוה כשהיתה שלימה מותרין דכיון דנשברה שוב אין עובדין חותה: משום דקבעי למיתני סיפח כו'. דאי תנא עבודת כוכבים הוה אמינא דוהא (ג) עבודת כוכבים דמלא תבנית יד או תבנית רגל דאסורה אבל ללמים אפי׳ תבנית יד שרי להכי תנא ברישה ללמים למימר דאע"ג דשמה לא עבדום אפ״ה לשבר חשוב כגון תבנית יד חיישינן וכשעומדין על בסיסן כדמוקים ליה לקמן נע"ב]:

בעי רב אשי תפש בידו צואה מהו מי אמרינן כ"ע זילו באפיה כי צואה א"ד הוא מיהו דזיל באפי כ"ע כצואה תיקו: כותני' המוצא ישברי צלמים הרי אלו מותרין ימצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורין מפני שכיוצא בהן נעבד: גמ' אמר שמואל יאפי' שברי עבודת כוכבים והאנן תנן שברי צלמים ה"ה דאפי' שברי עבודת כוכבים והא דקתני שברי צלמים משום דקבעי למיתנא סיפא מצא תבנית יד תבנית רגל הרי אלו אסורין מפני שכיוצא בהן נעבד תנן מצא תבנית יד תבנית רגל הרי אלו אסורין מפני שכיוצא בו נעבד אמאי

עבדי להו פירוש ומוחרין בכל מקום ובכרכים אפילו במקומו של ר״מ דלנוי עבדי להו לכך נראה מחלוקת בשל כפרים דר״מ אסר להו בכל מקום דלמפלחינהו עבדי להו (ד) ורבנן שרו בכל מקום דסברי לנוי עבדי להו אבל בשל כרכים ד״ה לנוי בעלמא עבדי להו ומותר ופריך ושל כפרים מי איכא למ"ד לנוי עבדי להו כלומר היאך תעלה על דעתך להעמיד מחלוקתם בשל כפרים ויחלקו רבנן על רבי מאיר לומר דבכפרים לנוי עבדי להו הא ודאי למפלחינהו עבדי להו אלא אי אתמר הכי אתמר מחלוקת בשל כרכים דהנהו עבידי לנוי אלא ר"מ אסר בכל הכרכים (ה) דגזר רובא דשאר מקומות שאין נעבדין כלל אטו מקומות דנעבדין אף בכרכים פעם אחת בשנה ורבנן לא גזרי רובא אטו מיעוטא אבל בשל כפרים ד"ה אסורין דכולהו כפרים למפלחינהו עבוד: בבדור. שהעולם עגול כדאימא בירושלמי שאלכסנדרוס מוקדון עלה למעלה עד שראה כל העולם ככדור ואת הים כקערה פי' ים אוקינוס שמקיף את כל העולם: אבוך שמואל ואפילו שברי עבודת בובבים בותרין. נראה לר"י כי שמואל שסובר שברי עבודת כוכבים מותרין ° אית ליה נמי עבודת כוכבים שנשתברה מאיליה מותרת כרשב"ל ורשב"ל דקאמר עבודת כוכבים שנשתברה מאיליה מותרת אית ליה נמי דמלא שברי עבודת כוכבים מותרין ותרוייהו חד טעמא אית להו וכן משמע בסמוך דרבי יוחנן מוחיב לרשב"ל ממחני׳ דהמולא שברי ללמים הרי אלו מוחרין משמע הא שברי עבודת כוכבים אסורין ומוכח מיניה דעבודת כוכבים שנשתברה מאיליה אסורה ורשב"ל אית ליה דשברי עבודת כוכבים מותרים משום דסבר עבודת כוכבים שנשתברה (ו) מותרת וה"פ דמילחיה דשמואל ואפי שברי עבודת כוכבים כלומר לאו דוקא שברי ללמים שרי משום ספק ספיקא דאימור לא עבדום ואת"ל עבדום אימר בטלום אלא אף שברי עבודת כוכבים דודאי עבדוה מותרין דכיון דאי ידעי בודאי שנשתברה מאיליה מותרת א"כ סתם שברים מותרין דרוב שבירותיה הוו ביטול דטפי שכיח שבירת עובד כוכבים או נשתברה מאיליה מששיברה ישראל דודאי אמרי אילו שיברה ישראל לא היה מניחה שם אלא היה מבערה לגמרי מן העולם ופריך ליה חלמודא והאנן שברי ללמים תנן דמשמע דוקא (ז) ללמים דאיכא ספק ספיקא אבל לא שברי עבודת כוכבים דאי ס"ד שברי עבודת כוכבים נמי מותרין היה לו לשנות שברי עבודת כוכבים דהוו חידוש טפי אלא ודאי מדשבקינהו לשברי עבודת כוכבים ונקט שברי צלמים דוקא קתני ושברי עבודת כוכבים אסורים משום דודאי עבדוה ומי יימר דבטלוה ומסיק ה"ה דאף שברי עבודת כוכבים מותרין ואין לחלק בשברים והא דקתני שברי צלמים משום דקבעי למיחני סיפא מצא תבנית יד או רגל של צלמים אסורין והיטב יש לידע שברים של צלמים מדלא נקטי מידי בידייהו ואסורין לר"מ משום שאינם שברים גמורים כדמוקי לה שמואל בעומדין על בסיסן ואם נקט שברי עבודת כוכבים ברישא הוה אמינא דוקא תבנית יד ורגל דעבודת כוכבים אסורין מפני שכשהיתה שלימה היתה נעבדת חדיר והרבה הן שהיו משתחוים ליד או לרגל בפני עלמן כשהיו מחוברים הלכך גם כשנפרד לא נתבטל מאחר שהוא (ה) דבר שלם שעומד זלם על בסיסן אבל זלמים שאינן נעבדין אפי׳ לר״מ אלא פעם אחת בשנה ואיכא למימר שהיד והרגל שלא היו נעבדין לבדם אף במחובר כלל אם כן כשנפרדו נמבטלו לגמרי ומשום הכי נקט שברי צלמים וא״מ מ״מ היה לו להשמיענו הימר שברי עבודת כוכבים דכח דהיתירא עדיף וי"ל דכאן ודאי כח דאיסורא דתבנית יד ורגל דללמים עדיף כי טעם גדול היה לנו להתיר כדפרשינן דמחזיקינן להו למבוטלין הואיל ואף בחיבורן לא היו נעבדין מעולם ובמה שלא (ב) שנאה כלל במשנחנו היחר שברי עבודת כוכבים לא הפסדנו כלום כי יש ללמדו ממשנתנו שאין לחלק כמו שפירש הטעם בדברי שמואל: ה"ה דאפי' שברי עבודת בובבים ובו'. הא דלא משני הכא כמו שתירן בסמוך על תיובתא דרבי יוחנן דמשני רשב"ל משום דאתי למידק הא ללמים עלמן אסורין וסתמא כר"מ דאותו תירוך לא שייך כאן על מה שהקשינו לשמואל דשמואל אמתניחין קאי ומוקי לה כר״מ ואומר דלר״מ אע״ג דחידוש הוא דשברים מוחר לאו חידוש הוא כ"כ בשברי ללמים (י) אלא ודאי דאף בשברי עבודת כוכבים עלמה מותרים דאיכא נמי כמה ספיקות כדפרישית ומקשינן ליה כיון דאף שברי עבודת כוכבים מותרים אמאי שבקינהו ונקט שברי ללמים דודאי אין לו להניח חידוש היתר שברים דאיירינן בהן להשמיענו חידוש איסור ללמים דלא איירינן מינייהו ומשום הכי קא משני דטוב לו להניח חידוש היתר עבודת כוכבים להשמיענו חידוש איסור בללמים גופייהו בתבנית יד ורגל כדפרישית דדמיא לשברים אבל בתר הכי מוקי לה כרבנן א"כ שברי צלמים לגופייהו לא אצטריך כלל כאשר אפרש לקמן:

נ) [נחספתה נשח], ב) [בס"ה: לכלב], ג) גדיל שם אומן כלילי עטרה מהר"ם, ד) בס"א נוסף דיבור: לכלב חילוף למלך,

גליון הש"ם תום' ר"ה אמר שמואל וכו' אית ליה נמי. עיין לקמן דף מט ע"ב מוס' :63 577

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה הרי וכו׳ דכי הוו שלימים ספק עבדום ספק לא ענדום: (ב) ד"ה אמר וכו' כשהיו שלימיו אלא אפילו שברי וכו׳ כשהיתה שלימה שבריה מותרין: (ג) ד"ה משום וכו' דומה בעבודת כוכבים הוא דמלא תבניה וכו׳ אסורין וכו׳ אפ״ה בשבר חשוב: (ד) תום' ד"ה חמר רבה וכו' ורבגן שרו בכל מקום דסברי. נ"ב ולפי זה ה"מ למיפרן ה"ל למיתני וחכמים אומרים אינן נעבדין כו׳ אלמא השלח חסר]: (ס) בא"ד [השחר חסר]: (6) בא"ד דגזר רובא דשאר מקומות. נ"ב ויש להקשות היאך מוכח דבגזר פליגי דלמא לא פליגי אלא [דלר"מ בשל] כרכים למפלחינהו עבדי להו בכל מקום ולרבנן כולהו לנוי עבדי להו וי"ל דא"כ קשה איפכא מי איכא כולהו למפלחינהו עבדי להו ודאי נמי לנוי עבדי להו אבל כי אוקימנא דבנזר פליגי אחי שפיר דלכ"ע לנוי עבדי להו אלא דבמקומו של ר"מ נעבדין פעם אחת בשנה [והשאר חסר]: (ו) ד"ה אתר שמואל וכו' שנשתברה מאליה מותרת וה"פ: (1) בא"ד דמשמע דוקא שברי ללמיס: (ת) בא"ד מלחר שהול נראה דבר שלם שעומד על בסיסר כל"ל ותיבת ללם נמחק: (ע) בא"ד ובמה שלח שנה כלל: (י) ד"ה ה״ה דאפילו וכו׳ כ״כ בשברי ללמים דאף שברי עבודת וכבים עלמה מותרין כל"ל ותיבות אלא ודאי נמחק: